

Jakou nabízí právní předpisy EU ochranu před diskriminací na základě sexuální orientace

Zakazuje se jakákoli diskriminace založená na pohlaví ... nebo sexuální orientaci.
Listina základních práv Evropské Unie (článek 21)

Článek 13 Smlouvy o Evropském společenství dává Evropské unii pravomoc vytvářet právní předpisy určené k boji proti diskriminaci na základě sexuální orientace. Do současné doby Evropská unie vypracovala právní předpisy bojující proti diskriminaci na základě sexuální orientace pouze v oblasti zaměstnanosti. **Směrnice o rovném zacházení v zaměstnání** zakazuje diskriminaci v oblasti pracovních podmínek a přístupu k zaměstnání, samostatně výdělečné činnosti a odbornému vzdělávání, jakož i k poradenství a k členství v organizacích pracovníků a zaměstnavatelů. Směrnice se vztahuje na soukromý i veřejný sektor. Členské státy byly povinny směrnici provést do konce roku 2003.

Osmnáct členských států se rozhodlo jít za rámec požadavků právních předpisů EU a rozšířit ochranu i mimo pracoviště. To nabízí lesbicky, homosexuálně, bisexuálně a transsexuálně orientovaným osobám ochranu v širší škále sociálních oblastí, jako je vzdělávání, sociální ochrana, sociální zabezpečení a zdravotní péče i přístup ke zboží a službám, včetně bydlení. Příslušníci rasových a etnických menšin se již této širší ochraně těší na základě směrnice o rasové rovnosti 2000/43/ES.

Právní ochrana v členských státech EU

V osmi členských státech (Belgie, Bulharsko, Německo, Rakousko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko a Španělsko) zahrnuje působnost právních předpisů zakazujících diskriminaci na základě sexuální orientace nejen oblast zaměstnání, ale i všechny další oblasti specifikované ve směrnici o rasové rovnosti.

V deseti členských státech (Česká republika, Finsko, Irsko, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Nizozemsko, Spojené království a Švédsko) byla působnost právních předpisů zakazujících diskriminaci částečně rozšířena tak, aby zahrnovala i další oblasti mimo zaměstnání.

V devíti členských státech (Dánsko, Estonsko, Francie, Itálie, Kypr, Malta, Polsko a Řecko) zahrnuje působnost právních předpisů zakazujících diskriminaci pouze oblasti zmíněné ve směrnici o rovném zacházení v zaměstnání. Estonsko, Francie, Polsko a Řecko v současné době projednávají rozšíření oblasti působnosti těchto právních předpisů.

I přes tuto právní ochranu se lesbicky, homosexuálně, bisexuálně a transsexuálně orientované osoby ze strachu z nepříznivých důsledků často rozhodnou na pracovišti svou sexuální orientaci či sexuální identitu neodhalit. Ti, kdo jsou v otázce své sexuality otevření, se často potýkají s vyloučením ze sociální činnosti a s fyzickým a slovním obtěžováním a snižují se jejich vyhlídky na postup v zaměstnání. V jiných oblastech, jako je vzdělávání a zdravotní péče, lesbicky, homosexuálně, bisexuálně a transsexuálně orientované osoby nadále čelí diskriminaci. Šikana a nadávky ve škole často u lesbicky, homosexuálně, bisexuálně a transsexuálně orientovaných osob vedou k vyšší míře předčasného ukončení školní docházky a většině škol chybí konkrétní plány, které by se zabývaly předsudky. V oblasti zdravotní péče se lesbicky, homosexuálně, bisexuálně a transsexuálně orientované osoby často setkávají s předsudky ze strany zdravotníků, které je mohou odrazovat od vyhledání lékařské péče.

Orgány pro rovné zacházení

Vnitrostátní orgány pro rovné zacházení prosazují rovné zacházení, provádějí výzkum diskriminace a nabízejí poradenství obětem. Právní předpisy EU zavazují členské státy ke zřízení orgánů pro rovné zacházení pouze v oblasti rasové diskriminace nebo diskriminace na základě pohlaví. Směrnice o rovnosti v zaměstnání nevyžaduje zřízení těchto orgánů, pokud jde o ostatní důvody diskriminace, včetně sexuální orientace. Mnoho členských států však jde za rámec požadavků právních předpisů EU s cílem zajistit další ochranu pro lesbicky, homosexuálně, bisexuálně a transsexuálně orientované osoby.

Osmnáct členských států (Belgie, Bulharsko, Francie, Irsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Německo, Nizozemsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království a Švédsko) zřídilo jediné orgány pro rovné zacházení zabývající se všemi důvody diskriminace. Ve Švédsku existovala zvláštní organizace veřejného ochránce práv (HomO), která se zabývala diskriminací na základě sexuální orientace a ukázala se jako velmi úspěšná při získávání důvěry obětí homofobie. V současné době i Švédsko a Dánsko směřují k jedinému orgánu pro rovnost, který se bude zabývat všemi formami diskriminace.

Devět členských států (Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Itálie, Malta, Polsko, Portugalsko a Španělsko) nemá v současné době žádný orgán pro rovné zacházení, který by se zabýval diskriminací na základě sexuální orientace.

ROVNÉ PRÁVO NA ROVNÉ ZACHÁZENÍ

Článek 21 Listiny základních práv Evropské unie obsahuje obecný zákaz diskriminace na základě celé řady důvodů včetně sexuální orientace. Nevytváří „hierarchii důvodů“, v níž by některé formy diskriminace byly chráněny nerovnoměrně. Jednotlivci mají rovné právo na rovné zacházení. To znamená, že zákaz diskriminace na základě sexuální orientace by měl být rozšířen tak, aby nabízel i ochranu mimo oblast zaměstnání a zahrnoval přístup ke zboží a službám, stejně jako v případě osob diskriminovaných z rasových či etnických důvodů.

Tento leták vychází ze dvou zpráv: *Homofobie a diskriminace na základě sexuální orientace a pohlavní identity v členských státech Evropské unie, část 1 – právní analýza*, kterou zveřejnila Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA) v červnu 2008, a *Homofobie a diskriminace na základě sexuální orientace a pohlavní identity v členských státech Evropské unie, část 2 – sociální situace*, která byla zveřejněna v březnu 2009.

Upozorňujeme, že podle právních předpisů EU jsou transsexuálně, ačkoli nikoli nezbytně transgenderově orientované osoby chráněny před diskriminací na základě „pohlaví“ v oblasti zaměstnání. Vysvětlení práv transgenderově orientovaných osob viz doprovodná publikace nazvaná „Zásadní problémy, kterým čelí transgenderově orientované osoby“.

Úplné znění zprávy je k dispozici na adrese: <http://fra.europa.eu>

Všechny publikace Agentury Evropské unie pro základní práva lze bezplatně objednat prostřednictvím jejích internetových stránek.

V případě otázek týkajících se tohoto překladu si prosím prostudujte anglickou verzi, která je původní a oficiální verzí tohoto dokumentu.